

III. България и света – по какъв начин може да се повиши „видимостта“ на България на международната сцена *Становище на Деница Петкова Пенчева, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“*

За да се направи становище по темата за повишаване на „Видимостта“ на България на международната сцена, то е редно преди това да се направи обзор на сегашната реалност, и обхващаща период поне от началото на 2000г до момента, а именно края на 2016г.

Как тази реалност в която се намира България ще бъде основа за обръщане погледа на големите сили към малка държава като България?

Ясно е, че в годините назад България постигна много на политическата сцена, приемането ни в НАТО и в ЕС бяха предиавикателства, но нека не отдаваме много значение как са се справили политиците, а реално да отчетем факта, че страната ни е сърцето на Балканския полуостров, имаме синхрон между населението на етническите групи българи, турци и роми и както НАТО, така и ЕС имаха нужда от нас като партньор за да разширят обхвата и реализират заложените си програми и дейности. Погледнато през призмата на политиците всичко бе реализирано с минимум загуби за България, но ако се вгледаме добре в изявленията на икономисти, финансисти и дори социолози, то България е и ще бъде на загуба поне още 16 години. Защо съм обхванала именно периода 2000г.-2016г.? Отговора на този въпрос е ясен, защото именно тогава се стабилизира икономически България след 1996г. Една страна ако няма добра икономическата стабилност, тя не би била полезна на никой голям играч на политическата карта.

Изминаха напрегнати и динамични години не само за България и Европа, но и света като цяло. Рекордният брой кризи и взаимодействието между тях направиха международната среда несигурна и непредсказуема.

Евро-атлантическата интеграция на страната, независимо от извънредната външна нестабилност, в резултата на войните и арабската пролет оказаха огромен натиск върху страната ни, а политиците уви, не успяха да защитят интересите на страната ни и отново Европа ни показва, че държанието ни е по-скоро васално, отколкото на пълноправен член. Това доведе отново до липсата на доверие и постави на изпитание политическата ни система. Гражданските протести и мобилизирането на хората, ясно показва, че 2012г. е година на промени отново за вътрешната ни политика, а външната се изразяваше по-скоро като парламенъор между Турция и ЕС. Промяна не бе осъществена, а когато тя липсва, световните сили не извъртат глава. Гражданите показваха, че искат техният глас да бъде чул, но това не се случи – както на многобройните протести, така и на проведения референдум.

Можем да говорим за национални приоритети и прогрес, но това ще бъде само говорене, защото резултати няма. Дали изказванията на

лидерите ни са популистки или не, няма никакво значение, докато няма подобрение в социалния статус на българина.

България е и винаги ще бъде във време на големи геополитически промени, които са и ще оказват влияние на системата на международни отношения, но до този момент, нашите политици не са защитили интересите на народа си.

Конфликти, войни, терористични атаки, миграционна вълна, рекорден брой кризи и мигранти и изключителна нестабилност по света важат както от арабската пролет, така и до днес. Средата за сигурност и глобалният ред се влошават и променят големите и стабилни държави, но, докато те успяват и отстояват своите национални интереси, то за България липсват устойчиви решения.

Увеличава се чувството на несигурност и липса на посока, а доверието на гражданите е сведено до минимум.

Най-голямото предизвикателство пред България е ясна цел и визия за следващите години и поколенията ни, защото Бежанската криза не е за мигрантите от близкия изток, а за гражданите на страната ни, които взеха решение още през 2000 година и емигрираха в обединена и мирна Европа и Америка.

България винаги се е намирала на кръстопът. Близко да нашите граници се водят конфликти и войни, в резултат на което усетихме и натиска на бежанския поток. По данни през 2015 г. трябваше и се справихме достойно с рекорден наплив на бежанци. Общо над 31 000 нелегално влезли мигранти бяха задържани на вход, изход и вътре в страната. Над 95 000 опита на граждани на трети страни да преминат незаконно през границите на страната бяха регистрирани през годината. Подхождаме отговорно към това огромно предизвикателство. Пазим достойно външната граница на ЕС. Даваме пример за спазване на правилата и регламентите от Дъблин и Шенген.

До този момент страната ни само „бере“ резултатите от Бежанската криза, Гръцката криза и Украинската война. В резултат последваха санкции, контрасанкции и противопоставяне по оста ЕС – Русия. Днес терористичните заплахи за Европа са по-високи и по-опасни отвсякога. Тероризмът е глобален, изисква глобален отговор и ще отнеме много време, защото идеологията на тероризма може да бъде победена само от образовани и толерантни общества.

Борбата срещу тероризма е и борба за образованието на младите и интеграцията и на най-маргинализираните групи в обществото. Сериозна е заплахата за Шенген и свободното движение в ЕС, което бе мечта на поколения българи и европейци. Седем държави въведоха отново контрол на границите си, което не се бе случвало от десетилетия. Популизмът и национализмът са в невидан възход. Рекорден е броят на антиевропейските партии и движения в България, днес повече отвсякога,

имаме нужда от модерни патриоти, а не от крайни националисти. Референдумът във Великобритания за оставане в ЕС при негативен резултат доведе до трайно дестабилизиране и отслабване на Съюза като икономически и геополитически фактор.

Дестабилизирането на Европейски съюз се отрази крайно негативно на България, и я остави в периферията на евроинтеграционните процеси. Целите на България за интеграционни проекти, валутния механизъм ЕРМII, с последващо членство в еврозоната, влизане в Европейския банков съюз, пълноправно членство в Шенген, членство в европейския единен надзорен механизъм, ускорено изграждане на Европейския енергиен съюз и много други, си остават оново само на лист хартия без срок, а цел без срок си остава само една мечта.

Регионът Балкани се превръща в поле на геополитическа конкуренция, а не на международно сътрудничество. На Балканите границите трябва да падат, а не да се местят. На Балканите виждаме и амбиции за водене на политики от миналото, а това би довело само до погрешни идеологии от миналото.

За да бъде България на световната сцена, а не зад нея като резервен план, и второстепенен играч е необходимо тя да бъде фактор на стабилност. Изпълняваме своята дейност на проевропейска сила на Балканите и отговорен член на ЕС и НАТО. Уважаваме човешките права на бежанците, но не пазим добре границите си. Работим за общоевропейско решение на общите кризи, но не защитаваме националния си интерес. Работим за свързаност и интеграция на Балканите, но очакваме правилата и принципите на добросъседство и обективно представяне на общата ни история да се спазват от всички. Отново сме единствените в Югоизточна и Централна Европа, които спазваме правилата на Дъблин и Шенген, без да сме в тях. Активни сме и в региона, и в ЕС, и в НАТО, и на световната сцена, но каква е ползата за стараната ни?. България е източник не на проблеми, а на действия по взетите от световните лидери решенив решения. Заслужено дойде и високата оценка на европейски и международни представители и лидери, както и рекордният брой техни посещения в България, но само защото сме външна граница, а нашето участие на международната сцена е само като трудовак, който следва да изпълни задълженията си.

За съжаление, отново стигаме до извода, че за да си силен на политическата сцена, трябва да имаш отоговорни политици, а не да си в постоянен механизъм за политически шантаж и задкулисно управление. За съжаление, държавните институциите позволят поредното ограбване на българския народ чрез аферата КТБ.

Икономически България е на опашката на Европейските държави, били те и в ЕС, а едновременно с това следва и парадокса на 96% усвояемост на европейски средства и ръст на БВП.

През 2015 г. страната ни бе в центъра на дипломатическото внимание. България е незаобиколим фактор на Балканите, а в региона се пресякоха няколко ключови международни теми: отношенията Запад – Русия; изграждането на енергийни коридори; бежанската вълна и охраната на външните граници на Европейския съюз; борбата с тероризма и интеграцията на мюсюлманските общности в Европа; промяната на геостратегическия и стратегически баланс в Черно море и на Балканите; напрежението между Русия и Турция и др. България води мирна, демократична и балансирана принципна външна политика. Това се цени високо, но по какъв начин това се чу на международната сцена.

През 2015 г. България пое председателството на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа и председателството на Комитета на министрите на Съвета на Европа, което е признание за ролята на страната ни като регионален лидер и фактор на стабилност.

Откри се щабен елемент за интегриране на силите на НАТО в България. Щабният елемент е част от най-същественото укрепване на колективната отбрана на НАТО след края на Студената война. Сигурността в Европа има нужда от съвместни, а не от тяснонационални решения.

България се е позиционирала като държава на кръстопът между Запада и Изтока и трябва да подобрява съществено и бързо своята базисна икономическа позиция, което развитие неимуемо ще доведе до бъдеща видимост на международната сцена.

Гр. Варна
2016г.